

בש"פ 3251/17 - פאוזי משהראוי נ' מדינת ישראל

בש"פ 3251/17 - פאוזי משהראוי ואח' נ' מדינת ישראלעליון

בש"פ 3251/17

1. פאוזי משהראוי

2. סעיד משהראוי

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[11.05.2017]

כבוד השופט ח' מלצר

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט א' יקואל) מתאריך 06.04.2017 ב-מ"ת

59384-12-16

בשם העוררים - עו"ד אלי כהן

בשם המשיבה - עו"ד עילית מידן

החלטה

1. לפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט א' יקואל) ב-מ"ת 59384-12-16, בגדרו הורה בית המשפט המחוזי הנכבד על מעצרו של העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. אביא להלן את הנתונים הצריכים להכרעה.

רקע עובדתי

2. בתאריך 28.12.2016 הוגש כתב אישום כנגד העוררים, המייחס להם את העבירות הבאות: כליאת שווא (עבירה לפי סעיפים 377 ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), סחיטה בכוח (עבירה לפי סעיפים 427 סיפא ו-29 לחוק העונשין), פציעה בנסיבות מחמירות (עבירה לפי סעיפים 334 ו-335, ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין), ושיבוש מהלכי משפט (עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין).

3. על-פי המתואר בכתב האישום: בתאריך 19.12.2016 בשעה 12:00, או בסמוך לכך - הגיע רכב לבן (להלן: הרכב) לבית העסק לשטיפת מכוניות שנמצא בבעלותו של העורר 1, ושעורר 2 עובד בו (להלן: בית העסק), לצורכי שטיפה. במהלך שטיפת הרכב, שנעשתה על-ידי המתלונן ועובד נוסף - המתלונן, כך נטען, נטל מהרכב ללא רשות שטר של 20 ש"ח.

4. לאחר שמנהל בית העסק (שהינו אחיהם של העוררים) בדק הדברים והגיע למסקנה שהמתלון אכן נטל את הכסף מהרכב, הוא פנה בעניין לעורר 1, ושניהם יחד, כך נטען, הורו למתלון להיכנס לחדר שעמד בצידה של הרחבה לשטיפת מכונות בבית העסק (להלן: החדר). לאחר שהמתלון נכנס לחדר, מנהל בית העסק יצא ממנו, כך שהמתלון נשאר לבד בחדר עם העורר 1.
- בשלב זה, כך נטען בכתב האישום, העורר 1 הכה את המתלון בפניו באגרוף, ולאחר שהמתלון נפל על מיטה שעמדה בקרבתו כתוצאה מעצמת המכה - העורר 1 תפס את המתלון בגרונו והמשיך להכות אותו באגרופים, בראשו ובחזהו. לפי הנטען, בשלב מסוים, מנהל בית העסק ועורר 2 נכנסו לחדר ומיד לאחר מכן מנהל בית העסק יצא ונעל את הדלת, והותיר את המתלון ביחד עם העוררים בחדר. אז, כך נטען בכתב האישום, עורר 2 פירק מוט ברזל ממנורה שעמדה בפינת החדר, והכה בעזרתו את המתלון בכל חלקי גופו.
- לאחר מכן, כך נטען, עורר 2 פנה למתלון ודרש ממנו להשיב לו סכום של 1,000 ש"ח, אשר אותו לווה ממנו לפני האירועים, מושאי כתב האישום. המתלון טען בפני העורר 2 כי אין ברשותו את סכום הכסף האמור, ובתגובה, כך נטען, העוררים אפשרו למתלון להתקשר לבנו כדי שזה יגיע לבית העסק עם סכום של 1,000 ש"ח.
5. לאחר ההתרחשויות הנ"ל, כך נטען, העורר 2 האשים את המתלון בהאשמת שווא שלפיה, הוא גנב, כביכול, מהרכב, סכום של 3,000 ש"ח, ולפיכך הוא דרש ממנו לשלם סך של 5,000 ש"ח (סכום הגניבה לכאורה + פיצוי), ואף איים עליו כי אם לא יענה לכך - בעלי הרכב יחזרו כדי לקחת את המתלון איתם בתא המטען של הרכב, כך שאיש לא ימצא אותו.
6. לאחר שהעוררים, כך נטען, איפשרו למתלון לצאת לשירותים - המתלון, העוררים ומנהל בית העסק שבו לחדר. בשלב זה המתלון הכחיש כי הוא גנב כסף מהרכב, ובתגובה העוררים היכו אותו שוב בכל חלקי גופו באמצעות מוט הברזל ובאמצעות אגרופים. עוד נטען, כי העוררים דרשו מהמתלון להתפשט וביצעו עליו חיפוש.
7. בכתב האישום נאמר עוד כי לאחר שבנו של המתלון הגיע לבית העסק, העוררים יצאו מהחדר ושוחחו עמו במשרד בית העסק, תוך שעובד אחר בבית העסק נשאר עם המתלון בחדר, ולסירוגין עומד מחוץ לחדר ושומר לבל המתלון יצא ממנו. במהלך שיחתו של העורר 2 עם בנו של המתלון, נטען בכתב האישום כי העורר 2 איים על בנו של המתלון ואמר לו כי אם הוא לא ימסור לו 5,000 ש"ח, העורר 2 יעביר את פרטיו של המתלון לבעלי הרכב, ואלו ימצאו ויהרגו אותו. לאחר מכן, ולאחר שבנו של המתלון העביר לעורר 2 סך של 1000 ש"ח, שאותו היה חייב המתלון לעורר 2 בעקבות הלוואה קודמת, נטען כי העוררים איפשרו למתלון לצאת מהחדר ולעזוב יחד עם בנו את בית העסק. בהמשך, כך נטען, בנו של המתלון, שהיה אחוז אימה מפני העוררים, שב לבית העסק והעביר לעורר 2 סך של 5,000 ש"ח.

8. לאחר שהדברים הגיעו לידיעת הרשויות - המשטרה הגיעה לבית העסק כדי לחקור את העוררים ובמסגרת זו, כך נטען, העוררים שיקרו לשוטרים וטענו בפניהם כי מכשיר ה-DVR של בית העסק נתפס כבר, בעוד המכשיר היה עדיין בבית העסק.
9. בכתב האישום נטען כי כתוצאה ממעשיהם של העוררים הנ"ל - נגרמו למתלונן: חבלה בעין ימין, כאבים בצלעות, וכאבים בברכיים בעת תנועה.
- הליכי המעצר בפני בית המשפט המחוזי והערר הראשון
10. בד בבד עם הגשת כתב האישום, המשיבה הגישה בקשה למעצר העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. בבקשתה, המשיבה טענה כי בשים לב לכך שהעוררים מואשמים בביצוע עבירות אלימות חמורות, קמה נגדם עילת מעצר מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים. בנוסף, המשיבה טענה כי התנהלות העוררים, כפי שהיא נלמדת מעובדות כתב האישום, מצביעה על מסוכנותם של העוררים, ועל החשש לשיבוש הליכי משפט מצידם, ומקימה עילת מעצר מכוח סעיפים 21(א)(1)(א) ו-21(ב) לחוק המעצרים. המשיבה טענה גם כי יש בידה ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של העוררים, וכי אין כל חלופה שיש בה כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהם.
11. בתאריך 06.02.2017, בית המשפט המחוזי הנכבד (כב' השופטת נ' בכור) קיבל את בקשת המשיבה והורה על מעצרו של העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. בהחלטתו בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי מתקיימת בעניינם של העוררים תשתית ראיתית לכאורית "איתנה ומוצקה" המספיקה למעצרו עד תום ההליכים (ראו: עמ' 30 להחלטה). בית המשפט המחוזי הנכבד הוסיף וקבע כי בעניינם של העוררים מתקיימות עילות מעצר בהתאם לסעיפים: 21(א)(1)(ג)(4), 21(א)(1)(ב) ו-21(א)(1)(א) לחוק המעצרים. באשר לאפשרות שחרורם של העוררים לחלופת מעצר - בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי עובדות כתב האישום מצביעות על מסוכנותם של העוררים, ועל מעורבות של בני משפחה רבים שלהם בעבירות, באופן שלא מאפשר כל חלופה, או תנאים שיהיה בהם כדי להפחית ממסוכנות זו.
12. בתאריך 16.02.2017 העוררים הגישו ערר לבית משפט זה ובו השיגו על קביעותיו של בית המשפט המחוזי הנכבד לעניין הראיות לכאורה, ולעניין בחינת החלופות. בדיון שנערך בפני בתאריך 02.03.2017 - בא-כוח העוררים חזר בו מטענותיו בעניין הראיות לכאורה ומיקד את טענותיו בשגגה שנפלה, לטענתו, לפני בית המשפט המחוזי הנכבד, שעה שהורה על מעצר העוררים עד תום ההליכים, מבלי שהורה על קבלת תסקיר מעצר, שיבחן את האפשרות לשחררם לחלופה.

13. בהחלטתי מתאריך 05.03.2017 ב-בש"פ 1575/17, קבעתי כי לנוכח התנאים שנקבעו בפסיקה למעצר נאשם עד תום ההליכים - בית המשפט המחוזי הנכבד נדרש היה לבחון את האפשרות להשיג את מטרת המעצר באמצעות חלופה, טרם הארכת מעצרו של העוררים. משכך קבעתי כי העוררים יוכלו להציג לבית המשפט המחוזי הנכבד מקום שבו הם יוכלו לשהות בחלופת מעצר בתנאי מעצר "בית מלא", או במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני, בפיקוח של משמורנים. כמו כן הוריתי לשירות המבחן ולמנהל על הפיקוח האלקטרוני לבחון הצעה זו, ככל שתוגש, כדי שביט המשפט המחוזי הנכבד יוכל להכריע ולדון בה.
- הליכי המעצר בפני בית המשפט המחוזי לאחר הערר הראשון
14. בתאריך 02.04.2017 הוגשו תסקירי שירות המבחן לבית המשפט המחוזי הנכבד. שירות המבחן עמד על אופיים ועל תכונותיהם של העוררים והתרשם כי נשקפת מהם רמת מסוכנות בינונית. זאת לנוכח נטייתם של העוררים להתפרצויות אלימות במצבי לחץ ולמתן לגיטימציה לאלימות במצבים מסוימים מחד גיסא, ובהתחשב ביכולות התפקוד וההסתגלות הגבוהה שלהם למסגרות ולגבולות חיצוניים מאידך גיסא. לצד זאת, שירות המבחן ציין לחיוב את המשמורנים שהוצעו מטעם העוררים וקבע כי לנוכח רצינותם וטיב היחסים המתקיימים בינם לבין העוררים - יש בפיקוח מצידם כדי להפחית את רמת המסוכנות הנשקפת מן העוררים. בסיכום הדברים - שירות המבחן המליץ על שחרורם של העוררים לחלופת מעצר, בפיקוח בני משפחתם, בנוסף להטלת צו פיקוח למשך שישה חודשים, וללא צורך בשהייתם במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני.
15. בתאריך 06.04.2017 בית המשפט המחוזי הנכבד (כב' השופט א' יקואל) הורה על מעצרו של העוררים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם, וזאת על-אף המלצות תסקיר שירות המבחן הנ"ל. בית המשפט המחוזי הנכבד ציין בהחלטתו כי לנוכח המסוכנות הנשקפת מהעוררים, עבירת השיבוש המיוחסת להם, אפשרותם של העוררים להשפיע על המתלונן ועל בנו, עברם הפלילי, ומאפייני אישיותם, כפי שאלו נלמדים מתסקיר שירות המבחן - קיים קושי לייחס להם את מידת האמון הנדרשת לשם שחרורם לחלופת מעצר.
- החלטה זו היא מושא הערר שבפני.
- טענות הצדדים בערר
16. העוררים טוענים כי בית המשפט המחוזי הנכבד נתן משקל יתר לנסיבות כתב האישום ולמסוכנות הנשקפת מהם וכן כי לא התחשב די בעובדה כי נסיבות אלו, יחד עם עברם של העוררים, עמדו בפני בית משפט זה בעת שהורה לבחון את האפשרות לשחרר את העוררים לחלופה. העוררים מוסיפים ומפנים לתסקיר שירות המבחן בעניינם, אשר למרות המסוכנות הבינונית שיוחסה להם בו - המליץ לשחררם לחלופת מעצר, וזאת לאחר שבחן את המשמורנים המוצעים והתרשם מהם לחיוב. בהקשר זה העוררים משיגים על כך שבית המשפט המחוזי הנכבד אימץ רק את החלקים השליליים מתוך תסקיר שירות המבחן, ולא נתן משקל מספיק לחלקים החיוביים בו - לרבות המלצתו הסופית. לבסוף, העוררים טוענים כי מידת המסוכנות הנשקפת מהם ניתנת לאיון או להפחתה באמצעות החלופות המוצעות, שהרי הם מנהלים בעקרון אורח חיים נורמטיבי, וכי עברם הפלילי הוא ישן ולא כלל עונשי מאסר.

17. בדיון שנערך בפני - בא-כוח העוררים חזר על טענותיו בערר, תוך שהוא מדגיש כי לנוכח החלטתי מתאריך 05.03.2017, אשר קבעה כי יש לבחון בעניינם של העוררים אפשרות לחלופה, ולנוכח העובדה שתסקיר שירות המבחן המליץ על חלופת מעצר - אין מניעה לשחרור העוררים לחלופה האמורה.
18. באת-כוח המדינה טענה, מנגד, כי דין הערר להידחות. לגישתה, החלטתו של בית המשפט המחוזי הנכבד קבעה כי מתקיים פער בין התרשמותו של שירות המבחן מהעוררים, לבין מסקנותיו הסופיות. זאת ועוד - עברם הפלילי של העוררים, על-אף העובדה שהוא אכן ישן, הינו עבר מכביד. בנסיבות אלו - ובשים לב לחומרת העבירות המיוחסות לעוררים ולמסוכנות הבינונית הנשקפת מהם - אין מקום, לשיטתה, לשחררם לחלופה.
- דיון והכרעה
19. לאחר העיון בערר ובחומר הכרוך בו ושמיעת טענות באי-כוח הצדדים הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר - להתקבל, בכפוף לאמור בפיסקאות 25-26 שלהלן. אביא בקצרה את טעמי למסקנה זו מיד בסמוך.
20. כפי שציינתי ב-בש"פ 1575/17 הנ"ל, החלטה על מעצרו של נאשם על תום ההליכים המשפטיים נגדו, תלויה בשלושה תנאים מצטברים: התנאי הראשון הוא קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו הנטענת של העורר (ראו: בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133, 147-148 (1996); התנאי השני הוא קיומה של עילת מעצר; והתנאי השלישי הוא חוסר האפשרות להשיג את מטרת המעצר באמצעות חלופה, שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה (ראו: סעיפים 22-21, ו-22א-22 יג לחוק המעצרים; בש"פ 4256/16 חסין נ' מדינת ישראל (20.7.2016); בש"פ 6074/16 דומראני נ' מדינת ישראל (22.08.2016)).
21. בענייננו אין מחלוקת בין הצדדים ביחס להתקיימותם של שני התנאים הראשונים שלעיל, והדיון כולו נסוב על התקיימות התנאי השלישי, דהיינו בבחינת השאלה האם קיימת אפשרות להשיג את מטרת המעצר באמצעות חלופה. בהקשר זה, יש לציין את שהדגשתי כבר ב-בש"פ 1575/17 בעניינם של העוררים - כי בדרך-כלל ראוי לבחון חלופות גם מקום שמדובר בעבירות קשות, ואפילו בעבירות המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית כבענייננו (ראו: בש"פ 1523/16 מדינת ישראל נ' פרץ, פסקה 6 (29.02.2016); בש"פ 2347/16 פלוני נ' מדינת ישראל (19.04.2016)). עוד הבעתי את דעתי ב-בש"פ 1575 הנ"ל, כי על-אף המסוכנות הנשקפת מהעוררים - יש מקום לבדוק לגביהם חלופת מעצר, או מעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. לבחינה זו, שלא מוצתה בבית המשפט המחוזי הנכבד - אגש עתה.

22. עיון בתסקיר שירות המבחן, שהוגש בעניינם של העוררים מעלה כי למרות שרמת המסוכנות הנשקפת מהם, על-פי שירות המבחן, היא רמת סיכון "בינונית" -שירות המבחן התרשם חיובית מהמשמורנים שהוצעו על-ידי העוררים, מה שהביא את שירות המבחן למסקנה כי פיקוח על העוררים באמצעות המשמורנים שהוצעו, יפחית את רמת הסיכון הנשקפת מהם. ההנמקה בהקשר זה נשענה על יחסי הכבוד השוררים בין העוררים לבין המשמורנים, שבעטיים המשמורנים מסוגלים לשמש כגורמי סמכות עבור העוררים, ובשים לב לגישה הביקורתית שהמשמורנים הציגו באשר למעשים המיוחסים לעוררים והבנתם את הצורך להציב לעוררים גבולות. בהקשר זה יש גם לציין כי אף בית המשפט המחוזי הנכבד בהחלטתו, לא סתר את מסקנותיו של שירות המבחן באשר למשמורנים וליכולתם להפחית את רמת מסוכנותם של העוררים.

עוד עולה מתסקיר שירות המבחן, כי מעצרם של העוררים עד כה, היווה עבורם ועבור משפחתם גורם מרתיע, יסוד שגם בו יש כדי להפחית את רמת המסוכנות הנשקפת מהם.

23. בנסיבות הנ"ל, ובשים לב לכך שעבר זמן משמעותי מאז הרשעתם האחרונה של העוררים - שוכנעתי כי הגם ששחרור העוררים לחלופת מעצר לא יוכל להשיג את מטרת המעצר, מעצרם בתנאי פיקוח אלקטרוני עשוי להתאים. כאן מתעורר לכאורה קושי בשים לב לכך שחלק מהעבירות שבהן מואשמים העוררים הינן עבירות המנויות בסעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים שבהקשר אליהן - מעצר של העוררים בתנאי פיקוח אלקטרוני - אפשרי לכאורה רק בהתקיים "טעמים מיוחדים שיירשמו". יחד עם זאת, כבר נקבע ב-בש"פ 2472/16 זיתוני נ' מדינת ישראל (03.04.2017) כי לנוכח המציאות המורכבת שיצרה חקיקתו של סעיף 22ב לחוק המעצרים:

"ניתן ... גם עתה לבחון את האפשרות להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני בסיטואציות שבעבר התאימו לשחרור בתנאי מעצר בית באיזוק אלקטרוני. עניין זה משליך על הפרשנות שיש ליתן למונח "מטעמים מיוחדים שיירשמו", הכלול בהוראת סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים".

24. הנה כי כן, בנסיבות העניין, ומבלי לקבוע מסמרות כלשהן באשר לאופן שבו יש לפרש את המונח "מטעמים מיוחדים שיירשמו" הנ"ל - דומני כי בנסיבות הכוללות ניתן להורות פה על מעצרם של העוררים בתנאי פיקוח אלקטרוני, בהתבסס על הנימוקים שפורטו בפיסקאות 22-23 שלעיל.

25. אשר על כן, הערר מתקבל, במובן זה שהחלטת בית המשפט המחוזי על המשך מעצרם של העוררים עד תום ההליכים נגדם - מתבטלת, שכן בכוונתי להורות על השמתם של העוררים במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני בתנאים הבאים:

(א) כל אחד מהעוררים ישהה בביתו - העורר 1: ברחוב נחל עוז 2/1, יפו; העורר 2: ברחוב חסידי האומות 7, יפו, כל זאת בתנאי מעצר "בית מלא" בפיקוח אלקטרוני, ובפיקוח רציף של אחד מהמשמורנים, שנבדקו ונמצאו מתאימים לכך על-ידי שירות המבחן.

(ב) העוררים יפקידו הפקדה עצמית בסך של 50,000 ש"ח. בנוסף - המשמורנים יחתמו על ערבות לקיום תנאי המעצר הנ"ל בסכום של 100,000 ש"ח עבור כל אחד מהם.

(ג) על העוררים יחול איסור מוחלט על יצירת קשר כלשהו, בין במישרין בין בעקיפין, עם המתלונן או עם מי מבני משפחתו.

(ד) יוצא צו עיכוב יציאה מן הארץ, כנגד העוררים והם יחויבו להפקיד את דרכניהם, ככל שיש להם כאלה.

26. בהתאם להוראת סעיף 22ב(ג) לחוק המעצרים, אני מורה למנהל על הפיקוח האלקטרוני להגיש דיווח ביחס להתקיימות התנאים המנויים שם, וזאת עד לתאריך 21.05.2017. לאחר מכן - תינתן החלטה משלימה. ניתנה היום, ט"ו באייר התשע"ז (11.5.2017).

ש ו פ ט

מרכז מידע, טל' *****-*** ; אתר אינטרנט,